

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PHILIPPE LÉGER

της 10ης Ιουλίου 2003¹

1. Η παρούσα αίτηση αναιρέσεως ασκήθηκε από τον Olli Mattila κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πέμπτο τμήμα) της 12ης Ιουλίου 2001², με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή του κατά των αποφάσεων της Επιτροπής και του Συμβουλίου, αντιστοίχως, της 5ης και της 12ης Ιουλίου 1999, με τις οποίες δεν του επιτράπηκε η πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα³.

2. Στην παρούσα υπόθεση, ο Mattila προσάπτει ειδικότερα στο Πρωτοδικείο ότι δεν έλαβε ορθώς υπόψη το δικαίωμά του μερικής προσβάσεως στα εν λόγω έγγραφα, όπως αυτό έχει καθιερωθεί από τη νομολογία.

4. Αρχικά, διακήρυξη του δικαιώματος αυτού έγινε σε δηλώσεις πολιτικής φύσεως. Η πρώτη από αυτές είναι η δήλωση 17, που προσαρτήθηκε στην υπογραφή στο Μάαστριχτ στις 7 Φεβρουαρίου 1992 τελική πράξη της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με το δικαίωμα της πρόσβασης στην πληροφόρηση⁴, και κατά την οποία «η διαφάνεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων ενισχύει τη δημοκρατικότητα των οργάνων καθώς και την εμπιστοσύνη του κοινού προς τον διοικητικό μηχανισμό». Τη δήλωση αυτή ακολούθησαν διάφορες άλλες δηλώσεις των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών κατά τα ευρωπαϊκά συμβούλια που πραγματοποιήθηκαν το 1992 και το 1993 και κατά τα οποία η Κοινότητα έπρεπε να είναι πιο ανοικτή⁵ και οι πολίτες να έχουν «την πληρέστερη δυνατή πρόσβαση» στις πληροφορίες⁶.

I — Το νομικό πλαίσιο

3. Το δικαίωμα προσβάσεως του κοινού στα έγγραφα των κοινοτικών οργάνων αποτέλεσε το αντικείμενο προοδευτικής αναγνώρισης.

5. Στις 6 Δεκεμβρίου 1993, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ενέκριναν έναν κώδικα συμπεριφοράς⁷, όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Αυτός ο κώδικας συμπεριφοράς

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — T-204/99, Mattila κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-2263, στο εξής: αναφεριζόμενη απόφαση).

3 — Στο εξής: προσβαλλόμενες αποφάσεις.

4 — ΕΕ C 191, σ. 95, συγκεκριμένα σ. 101.

5 — Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μπάιμπιργχαμ (Δελτίο ΕΚ 10-1992, σ. 9) και του Εδμψούργου (Δελτίο ΕΚ 12-1992, σ. 7).

6 — Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης (Δελτίο ΕΚ 6-1993, σ. 16, σημείο I.22).

7 — ΕΕ L 340, σ. 41, στο εξής: κώδικας συμπεριφοράς.

καθορίζει τις αρχές που πρέπει τα όργανα να θέσουν σε εφαρμογή προκειμένου να εξασφαλισθεί η πρόσβαση στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή τους. Εξαγγέλλει τη γενική αρχή ότι το κοινό θα έχει την ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή των εν λόγω οργάνων.

6. Προβλέπει επίσης τις εξαιρέσεις που μπορούν να αντιταχθούν σ' αυτό το δικαίωμα προσβάσεως. Συγκεκριμένα, κατά τον κώδικα συμπεριφοράς, τα «θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σε έγγραφο του οποίου η κοινολόγηση είναι δυνατόν να αποβεί εις βάρος της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια, διεθνείς σχέσεις, νομοματική σταθερότητα, δικαστικές διαδικασίες, επιθεωρήσεις και έρευνες) [...]».

7. Για να εξασφαλισθεί η θέση σε εφαρμογή του κώδικα συμπεριφοράς, το Συμβούλιο και η Επιτροπή εξέδωσαν, αντιστοίχως, τις αποφάσεις 93/731/EK⁸ και 94/90/EKAX, EK, Ευρατόμ⁹.

8. Οι κανόνες που περιέχονται στις αποφάσεις 93/731 και 94/90 είναι, ως προς τα ουσιαστικά σημεία, πανομοιότυποι. Όσον αφορά την εξέταση των αιτήσεων προσβάσεως, ορίζουν ότι ο ενδιαφερόμενος πρέπει να ενημερωθεί μέσα σε προθεσμία ενός μήνα για τη θετική συνέχεια που επιφυλάχθηκε στην αίτησή του ή για την απόρριψη αρνητικής απαντήσεως. Στην τελευταία

αυτή περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος μπορεί, μέσα σε προθεσμία ενός μήνα, να υποβάλει νέα αίτηση. Το όργανο διαθέτει εκ νέου προθεσμία ενός μήνα για να απαντήσει στη νέα αυτή αίτηση. Αν το όργανο αρνηθεί την πρόσβαση στα έγγραφα, οφείλει να κοινοποιήσει την απόφασή του γραπτώς στον αιτούντα το ταχύτερο δυνατό. Η απόφασή του πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένη και να αναφέρει τα ένδικα μέσα που είναι δυνατόν να ασκηθούν.

9. Όσον αφορά τις εξαιρέσεις από το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα, η απόφαση 93/731 επαναλαμβάνει στο άρθρο 4, παράγραφος 1, αυτής τις προβλεπόμενες στον κώδικα συμπεριφοράς εξαιρέσεις που αφορούν την προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Η απόφαση 94/90, εξάλλου, προβλέπει στο άρθρο 1 αυτής ότι θεσπίζεται ο αναφερόμενος στο παράρτημα της εν λόγω αποφάσεως κώδικας συμπεριφοράς.

10. Με την απόφαση της 19ης Ιουλίου 1999, Hautala κατά Συμβουλίου¹⁰, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της αποφάσεως 93/731 έχει την έννοια ότι το Συμβούλιο έχει την υποχρέωση να εξετάζει αν πρέπει να επιτρέψει τη μερική πρόσβαση στα έγγραφα που εμπíπτουν σε εξαίρεση που προβλέπεται από αυτή τη διάταξη, δηλαδή πρόσβαση περιοριζόμενη στα πληροφορικά στοιχεία αυτού του εγγράφου που δεν καλύπτονται καθεαυτά από την εν λόγω εξαίρεση¹¹. Εκτίμησε ότι, δεδομένου ότι το οικείο όργανο δεν προέβη σε τέτοια εξέταση διότι θεωρούσε ότι το δικαίωμα προσβάσεως

8 — Απόφαση του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 1993 σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου (ΕΕ L 340, σ. 43).

9 — Απόφαση της Επιτροπής της 8ης Φεβρουαρίου 1994 σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής (ΕΕ L 46, σ. 58).

10 — T-14/98 (Συλλογή 1999, σ. II-2489).

11 — Σκέψη 87.

ισχύει μόνο για τα έγγραφα, καθανά, και όχι στα εκεί περιλαμβανόμενα πληροφοριακά στοιχεία, η προσβαλλόμενη απόφαση περί αρνήσεως προσβάσεως στα έγγραφα πάσχει νομική πλάνη και πρέπει να ακυρωθεί. Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώθηκε ρητώς από το Δικαστήριο με την απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2001, Συμβούλιο κατά Hautala¹².

13. Με έγγραφα της 30ής Απριλίου 1999, ο αναιρεσείων υπέβαλε νέα αίτηση στα δύο όργανα. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο ενέμειναν στην άρνησή τους με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, με την αιτιολογία ότι τα εν λόγω έγγραφα (εκτός ενός από αυτά που ζητήθηκαν στην Επιτροπή το οποίο δεν μπορούσε να προσδιορισθεί) καλύπτονταν από την υποχρεωτική εξαίρεση που αντλείται από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος στον τομέα των διεθνών σχέσεων.

II — Τα περιστατικά

11. Τον Μάρτιο του 1999, ο Mattila ζήτησε να του επιτραπεί η πρόσβαση σε πέντε έγγραφα της Επιτροπής και σε έξι έγγραφα του Συμβουλίου. Τα έγγραφα αυτά αφορούν τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ενώσεως με τη Ρωσική Ομοσπονδία και την Ουκρανία, καθώς και τις διαπραγματεύσεις που επρόκειτο να διεξαχθούν με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής για τις σχέσεις με την Ουκρανία. Καθόσον τα έγγραφα είχαν καταρτισθεί εν μέρει από κοινού από το Συμβούλιο και την Επιτροπή, τα δύο αυτά όργανα συντόνισαν τις απαντήσεις τους σ' αυτές τις αιτήσεις.

12. Με ταχυδρομηθέν έγγραφο της 19ης Απριλίου 1999, το Συμβούλιο δέχτηκε την αίτηση του αναιρεσείοντος για ένα από τα σχετικά έγγραφα και την απέρριψε για τα πέντε άλλα. Με έγγραφο της ίδιας ημέρας, η Επιτροπή αρνήθηκε να παράσχει τη ζητούμενη πρόσβαση στα πέντε έγγραφα που είχε στην κατοχή της. Τα δύο όργανα στήριξαν την άρνησή τους στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος στον τομέα των διεθνών σχέσεων.

14. Στις 23 Σεπτεμβρίου 1999, ο Mattila άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά των προσβαλλομένων αποφάσεων.

III — Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

15. Το Πρωτοδικείο περιγράφει τους λόγους που επικαλέστηκε ο αναιρεσείων ως ακολούθως:

«28 Με το δικόγραφο της προσφυγής του ο προσφεύγων επικαλείται, κατ' ουσίαν πέντε λόγους προς στήριξη της αντλούμενου, πρώτον, από πρόδηλη πλάνη κατά την ερμηνεία της αφορώσας την προστασία των διεθνών σχέσεων εξαιρέσεως, δεύτερον, από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, καθότι δεν εξετάστηκε η δυνατότητα παροχής μερικής προσβάσεως στα επίμαχα έγγραφα, ούτε παρασχέθηκε τέτοια πρόσβαση, τρίτον, από την παραβίαση

12 — C-353/99 P, Σύλλογος 2001, σ. I-9565 (σκέψεις 27 και 31).

της αρχής ότι η αίτηση για πρόσβαση πρέπει να εξετάζεται σε σχέση με κάθε έγγραφο, τέταρτον, από την παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης και, πέμπτον, από τη μη συνεκτίμηση του ειδικού συμφέροντός του να αποκτήσει πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα.

- 29 Με το υπόμνημα απαντήσεως ο προσφεύγων προσέθεσε δύο λόγους που έχουν ως εξής:

— οι προσβαλλόμενες αποφάσεις παραβιάζουν την “αρχή της ανεξάρτητης εκτιμήσεως” του Συμβουλίου και της Επιτροπής [...].

— οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εκδόθηκαν κατά κατάχρηση εξουσίας [...].

- 30 Κατά την προφορική διαδικασία, ο προσφεύγων προέβαλε έναν πρόσθετο λόγο ακυρώσεως αντλούμενο από την παράβαση εκ μέρους των καθών κοινοτικών οργάνων του καθήκοντος συνεργασίας, καθότι απέρριψαν, εν μέρει, τις αιτήσεις του, διότι δεν ήταν αρκετά ακριβείς, χωρίς να επιχειρήσουν να προσδιορίσουν και να εξεύρουν τα επίμαχα έγγραφα.»

16. Το Πρωτοδικείο απέρριψε ως προδήλως απαράδεκτους τους λόγους που αντλούνται από παραβίαση της «αρχής της ανεξάρτητης εκτιμήσεως», από κατάχρηση εξουσίας και τη μη τήρηση του καθήκοντος συνεργασίας που υπέχουν τα όργανα. Έκρινε ότι οι λόγοι αυτοί δεν προβλήθηκαν ούτε άμεσα ούτε έμμεσα με το δικόγραφο της προσφυγής και δεν συνδέονται στενά με τους άλλους λόγους που περιέχονται σ' αυτό. Επομένως, συνήγαγε ότι ως εκ τούτου συνιστούν νέους λόγους. Στη συνέχεια, τόνισε ότι ούτε καταδείχθηκε ούτε καν προβλήθηκε ότι οι λόγοι αυτοί στηρίζονται σε νομικά ή πραγματικά στοιχεία που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

17. Επί της ουσίας, το Πρωτοδικείο εξέτασε από κοινού τον πρώτο και τον δεύτερο λόγο που αντλούνται, αντιστοίχως, από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως στο πλαίσιο της ερμηνείας της εξαιρέσεως που αφορά την προστασία των διεθνών σχέσεων και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, καθόσον μερική πρόσβαση στα έγγραφα ούτε παρασχεθήκε ούτε καν θεωρήθηκε αν ήταν δυνατή.

18. Επί του πρώτου λόγου, τόνισε ότι, εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι τα επίμαχα έγγραφα περιέχουν πληροφορίες για τη θέση της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στο πλαίσιο των σχέσεών της με τη Ρωσική Ομοσπονδία και την Ουκρανία, καθώς και στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων που πρόκειται να διεξαχθούν με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ως προς την Ουκρανία. Υπογράμμισε ότι τα έγγραφα στα οποία ζητήθηκε η πρόσβαση καταρτίστηκαν σε μια αλληλουχία διεθνών διαπραγματεύσεων, στην οποία διακυβεύεται το συμφέρον της

Ευρωπαϊκής Ενώσεως, θεωρούμενο υπό το πρίσμα των σχέσεών της με τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων με τη Ρωσική Ομοσπονδία, την Ουκρανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

εξετάζει αν πρέπει να επιτρέψει τη μερική πρόσβαση στα στοιχεία που δεν καλύπτονται από τις εξαιρέσεις (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Hautala κατά Συμβουλίου, σκέψη 87).

19. Συνήγαγε ως εκ τούτου ότι τα καθών θεσμικά όργανα δεν υπέπεσαν σε πρόδηλη πλάνη εκτίμησης θεωρώντας ότι η κοινό-λógica των επίμαχων εγγράφων μπορούσε να βλάψει το δημόσιο συμφέρον στον τομέα των διεθνών σχέσεων.

20. Επί του δευτέρου λόγου, το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 74 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τα καθών θεσμικά όργανα παραβίασαν την αρχή της αναλογικότητας καθόσον δεν παρασχεθήκε μερική πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα. Στήριξε την εκτίμηση αυτή στις ακόλουθες σκέψεις:

«66 Επιπλέον, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι τα κοινοτικά όργανα έπρεπε να εξετάσουν τη δυνατότητα να του επιτρέψουν τουλάχιστον μερική πρόσβαση στα έγγραφα, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα απόφαση Hautala κατά Συμβουλίου. Με την απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η ερμηνεία της εξαίρεσης που αντλείται από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος πρέπει να γίνει υπό το φως της αρχής του δικαιώματος στην πληροφόρηση και της αρχής της αναλογικότητας. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι το Συμβούλιο έχει, εξ αυτού του λόγου, την υποχρέωση να

[...]

68 Από την προπαρατεθείσα απόφαση Hautala κατά Συμβουλίου προκύπτει ότι η αρχή της αναλογικότητας επιτρέπει στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, σε ειδικές περιπτώσεις κατά τις οποίες το μέγεθος του εγγράφου ή των προς απάλειψη χωρίων θα συνεπαγόταν δυσανάλογη διοικητική προσπάθεια, να σταθμίσει, αφενός, το συμφέρον της προσβάσεως του κοινού σε αποσπάσματα των εγγράφων και, αφετέρου, τον φόρτο της απαιτούμενης εργασίας (σκέψη 86). Το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα μπορούσαν έτσι, στις ειδικές αυτές περιπτώσεις, να διασφαλίζουν το συμφέρον της χρηστής διοικήσεως.

69 Επιπλέον, αν το Συμβούλιο και η Επιτροπή έχουν την υποχρέωση, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα απόφαση Hautala κατά Συμβουλίου, να εξετάζουν αν πρέπει να επιτρέψουν τη μερική πρόσβαση στα στοιχεία που δεν καλύπτονται από τις εξαιρέσεις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με βάση την αρχή της χρηστής διοικήσεως, η απαίτηση να επιτραπεί μερική πρόσβαση δεν πρέπει να συνεπάγεται δυσανάλογη διοικητική προσπάθεια σε σχέση με το συμφέρον του αιτούντος να λάβει γνώση των στοιχείων αυτών. Υπό το πρίσμα αυτό, επι-

βάλλεται η διαπίστωση ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή έχουν, εν πάση περιπτώσει, το δικαίωμα να μην επιτρέψουν τη μερική πρόσβαση σε περίπτωση που από την εξέταση των εν λόγω εγγράφων προκύπτει ότι η εν λόγω μερική πρόσβαση θα στερούνταν παντελώς νοήματος, διότι τα αποσπάσματα των εγγράφων αυτών, αν κοινολογούνταν, ουδόλως θα ήταν χρήσιμα στον αιτούντα την πρόσβαση.

πτώσεως, καμιά επιρροή όσον αφορά το αποτέλεσμα της εκτιμήσεως των δύο κοινοτικών οργάνων (βλ., έτσι, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 5ης Ιουνίου 1996, T-75/95, Günzler Aluminium κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-497, σκέψη 55, και της 27ης Φεβρουαρίου 1997, T-106/95, FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-229, σκέψη 199).

70 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή διαβεβαίωσαν, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, ότι η μερική πρόσβαση δεν ήταν δυνατή, εν προκειμένω, διότι τα αποσπάσματα των εγγράφων στα οποία θα μπορούσε να επιτραπεί η πρόσβαση περιλάμβαναν τόσο λίγες πληροφορίες ώστε στερούνταν οποιαδήποτε χρησιμότητα για τον προσφεύγοντα. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Συμβούλιο εξέθεσε ότι γενικώς τα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούν να καταταμηθούν ευχερώς και δεν περιλαμβάνουν τμήματα που μπορούν εύκολα να αποσπασθούν.

72 Συναφώς, πρέπει, πρώτον, να υπογραμμιστεί ότι, όπως διαπιστώθηκε προηγουμένως, τα επίμαχα έγγραφα καταρτίστηκαν στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων και περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τη θέση της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στο πλαίσιο των σχέσεών της με τη Ρωσία και την Ουκρανία, καθώς και στις διαπραγματεύσεις που πρόκειται να διεξαχθούν με τις Ηνωμένες Πολιτείες για το ζήτημα της Ουκρανίας. [...]

71 Επομένως, τα καθών θεσμικά όργανα δεν αμφισβητούν ότι δεν εξέτασαν τη δυνατότητα να επιτρέψουν τη μερική πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα. Πάντως, ενόψει των παρασχεθεισών από τα καθών κοινοτικά όργανα εξηγήσεων και συνεκτιμωμένης της φύσεως των επίμαχων εγγράφων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εξέταση αυτή δεν θα απέληγε, εν πάση περιπτώσει, στην παροχή μερικής προσβάσεως. Το γεγονός ότι τα καθών θεσμικά όργανα δεν εξέτασαν τη δυνατότητα παροχής μερικής προσβάσεως δεν άσκησε, υπό τις ιδιαίτερες περιστάσεις της προκειμένης περι-

73 Δεύτερον, κανέναν στοιχείο δεν αναιρεί τον ισχυρισμό του Συμβουλίου ότι τα έγγραφα δεν είναι ευχερώς κατατμήσιμα και δεν περιλαμβάνουν τμήματα που μπορούν εύκολα να αποσπασθούν [...]»

21. Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο απέρριψε ως αβάσιμους τον τρίτο και τον πέμπτο λόγο, που αντλούνται, αντιστοίχως, από την παραβίαση της αρχής ότι η αίτηση περί προσβάσεως πρέπει να εξετάζεται σε σχέση με κάθε έγγραφο και από την παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

22. Τέλος, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο πέμπτος λόγος, που αντλείται από τη μη συνεκτίμηση του ειδικού συμφέροντος του αναιρεσείοντος να αποκτήσει πρόσβαση στα έγγραφα, ήταν παντελώς αλυσιτελής. Υπενθύμισε ότι κάθε πρόσωπο μπορεί να ζητήσει την πρόσβαση σε οποιοδήποτε έγγραφο του Συμβουλίου και τη Επιτροπής, χωρίς να οφείλει να αιτιολογήσει την αίτησή του και ότι στάθμιση των συμφερόντων πραγματοποιείται μόνο στο πλαίσιο της εκτίμησης, από αυτά τα όργανα, μιας αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφα που αφορούν τις διασκέψεις τους, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

ζητηθέντος. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έκρινε ότι μη ρητώς διατυπούμενα αιτήματα, καθόσον μπορούν να διαγνωσθούν εύκολα, θα μπορούν να είναι παραδεκτά¹³.

24. Εν προκειμένω, από την εξέταση της αιτήσεως αναιρέσεως προκύπτει ότι σ' αυτήν αναφέρεται ρητώς ότι σκοπεύει στην αναίρεση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Επί πλέον, από τα εκτιθέμενα στη σελίδα 2 της εν λόγω αιτήσεως αναιρέσεως προκύπτει σαφώς ότι ο Mattila υποβάλλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα αιτήματα:

IV — Η αίτηση αναιρέσεως

«1) Να ακυρώσει την εν προκειμένω επίδικη απόφαση του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

A — Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2) Να καλέσει το Συμβούλιο και την Επιτροπή να αναθεωρήσουν τη θέση τους και να παράσχουν την πρόσβαση στα ζητηθέντα έγγραφα όπως απαριθμούνται στις έγγραφες αιτήσεις του.

23. Το δικόγραφο με το οποίο ο αναιρεσείων άσκησε την αίτησή του αναιρέσεως δεν περιέχει ρητά αιτήματα, μολονότι το άρθρο 112, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου απαιτεί το έγγραφο αυτό να περιέχει τα αιτήματα του αναιρεσείοντος. Ωστόσο, η νομολογία του Δικαστηρίου αποδίδει λιγότερη σημασία στην τυπική τήρηση αυτής της προϋποθέσεως απ' ό,τι στην επίτευξη του σκοπού της, που είναι ο προσδιορισμός του αντικειμένου της αιτήσεως προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο το Δικαστήριο να εκδώσει απόφαση με περιεχόμενο μείζον ή έλασσον του

3) Να του παρασχεθεί μερική τουλάχιστον πρόσβαση στα έγγραφα, κατόπιν εξάλειψης των χωρίων που θα θεωρούνταν ότι μπορούν να βλάψουν τις διεθνείς σχέσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

13 — Βλ. τις αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 1957, 8/56, ALMA κατά Ανωτάτης Αρχής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 163, συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά), και της 1ης Ιουλίου 1964, 80/63, Degreef κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 1145, συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά). Βλ., ομοίως, τη διάταξη της 7ης Φεβρουαρίου 1994, C-388/93, PIA HiFi κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-387, σκέψη 10).

4) Να καταδικασθούν το Συμβούλιο και η Επιτροπή από κοινού στα δικαστικά έξοδα.»

4) παραβίαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως,

25. Επομένως, από τα στοιχεία αυτά συνάγεται ότι η αίτηση αναιρέσεως μπορεί να θεωρηθεί ότι πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 112, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας.

5) μη τήρηση της αρχής της αναλογικότητας και της αρχής της ισότητας επ' ευκαιρία της εκτιμήσεως του συμφέροντος των αιτούντων την πρόσβαση στα έγγραφα,

26. Προς στήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως, ο Mattila υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου και, ειδικότερα, των αποφάσεων 93/731 και 94/90. Επικαλείται τους ακόλουθους οκτώ λόγους:

6) μη τήρηση της υποχρεώσεως ανεξάρτητης επανεξετάσεως,

7) κατάχρηση εξουσίας,

1) πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως της εξαιρέσεως που αντλείται από την προστασία των διεθνών σχέσεων,

8) μη τήρηση του καθήκοντος συνεργασίας.

2) παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, καθόσον δεν παρασχέθηκε μερική πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα, ουδέ καν εξετάστηκε η δυνατότητά της,

27. Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι προδήλως απαράδεκτη, καθόσον ο αναιρεσείων ζητεί από το Δικαστήριο να απευθύνει εντολή στα όργανα ή να τα υποκαταστήσει. Το Συμβούλιο προσθέτει ότι, κατά τα λοιπά, αφήνει στο Δικαστήριο τη φροντίδα να εκτιμήσει αν η αίτηση αναιρέσεως πληροί τις απαιτήσεις της νομολογίας, κατά την οποία με την αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να επιδιώκεται μια απλή επανεξέταση του δικογράφου προσφυγής που κατατέθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου. Εν προκειμένω, ο αναιρεσείων περιορίζεται, στην επανάληψη των επιχειρημάτων που εξέθεσε ενώπιον του δικαιοδοτικού αυτού οργάνου.

3) παραβίαση της αρχής ότι οι αιτήσεις περί προσβάσεως πρέπει να εξετάζονται χωριστά σε σχέση με κάθε έγγραφο,

28. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι προδήλως και εξ ολοκλήρου απαράδεκτη, διότι επιδιώκει επανεξέταση της αρχικής προσφυγής. Επικουρικώς, η Επιτροπή προβάλλει ότι το δεύτερο και το τρίτο κεφάλαιο των αιτημάτων είναι προδήλως απαράδεκτα.

B — Επί του παραδεκτού

1) Επί του παραδεκτού του δεύτερου και του τρίτου κεφαλαίου των αιτημάτων¹⁴

29. Ο Mattila, με το δεύτερο κεφάλαιο των αιτημάτων του, ζητεί από το Δικαστήριο να καλέσει το Συμβούλιο και την Επιτροπή να αναθεωρήσουν τη θέση τους και να του παράσχουν πρόσβαση στα ζητηθέντα έγγραφα και, με το τρίτο κεφάλαιο των αιτημάτων του, να του παρασχεθεί μερική τουλάχιστον πρόσβαση στα έγγραφα, κατόπιν εξαλείψεως των χωρίων που θα θεωρούνταν ότι μπορούν να βλάψουν τις διενθείς σχέσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

30. Συμμερίζομαι την άποψη των οργάνων ως προς το απαράδεκτο αυτών των αιτημάτων. Πράγματι, από το άρθρο 233 ΕΚ προκύπτει ότι εναπόκειται στο όργανο του οποίου η πράξη κηρύχθηκε άκυρη ή του οποίου η παράλειψη κηρύχθηκε αντίθετη

προς την παρούσα Συνθήκη να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου. Παγίως, το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο συνάγουν από αυτή τη διάταξη ότι, στο πλαίσιο του ελέγχου νομιμότητας βάσει του άρθρου 230 ΕΚ, δεν τους επιτρέπεται να υποκαθιστούν τα κοινοτικά όργανα, διευκρινίζοντας τα μέτρα εκτελέσεως των αποφάσεών τους στο διατακτικό τους ή να απευθύνουν εντολές σ' αυτά τα όργανα¹⁵. Ο περιορισμός αυτός επιβάλλεται στο Δικαστήριο υπό τις ίδιες προϋποθέσεις στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως¹⁶. Έχει επίσης εφαρμογή στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας των αποφάσεων των κοινοτικών οργάνων στον τομέα της προσβάσεως στα έγγραφα¹⁷.

31. Επομένως, το δεύτερο και το τρίτο κεφάλαιο αιτημάτων του αναιρεσείοντος είναι απαράδεκτα.

2) Επί του παραδεκτού των λόγων αναιρέσεως

32. Σε αντίθεση προς την Επιτροπή, φρονώ ότι η παρούσα αίτηση αναιρέσεως πληροί εν

15 — Βλ. τις αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 1986, 53/85, AKZO Chemie κατά Επιτροπής (Σύλλογη 1986, σ. 1965, σκέψη 23), της 25ης Μαΐου 1993, C-199/91, Foyer culturel du Saint-Tilman κατά Επιτροπής (Σύλλογη 1993, σ. I-2667, σκέψη 17), της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-374/94, T-375/94, T-384/94 και T-388/94, European Night Services κ.λπ. κατά Επιτροπής (Σύλλογη 1998, σ. II-3141, σκέψη 53), και της 14ης Μαΐου 2002, T-126/99, Graphischer Maschinenbau κατά Επιτροπής (Σύλλογη 2002, σ. II-2427, σκέψη 17).

16 — Βλ. την απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, C-5/93 P, DSM κατά Επιτροπής (Σύλλογη 1999, σ. I-4695, σκέψη 36).

17 — Βλ. τη διάταξη της 27ης Οκτωβρίου 1999, T-106/99, Meyer κατά Επιτροπής (Σύλλογη 1999, σ. II-3273, σκέψη 21).

14 — Βλ. ανωτέρω το σημείο 24.

μέρει τις απαιτήσεις της νομολογίας του Δικαστηρίου ως προς το παραδεκτό, οπότε δεν μπορεί να κηρυχθεί προδήλως και παντελώς απαράδεκτη. Ενδείκνυται να υπομνησθεί ποιες είναι αυτές οι απαιτήσεις.

33. Οι εν λόγω απαιτήσεις απορρέουν από την αρχή ότι η αίτηση αναιρέσεως έχει ως σκοπό να αμφισβητηθεί ο τρόπος με τον οποίο έκρινε το Πρωτοδικείο την πρωτοδίκως ασκηθείσα προσφυγή και όχι να επιτευχθεί απλώς επανεξέταση της προσφυγής αυτής, πράγμα που, κατά το άρθρο 49 του οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, διαφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, από τα άρθρα 225 ΕΚ, 51, πρώτο εδάφιο του οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου και 112, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να παραθέτει επακριβώς τα επικρινόμενα σημεία της απόφασης της οποίας ζητείται η ανáιρεση, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αίτημα αυτό¹⁸. Επομένως, αίτηση αναιρέσεως η οποία περιορίζεται στην επανάληψη ή στην κατά γράμμα παράθεση των λόγων και επιχειρημάτων που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Πρωτοδικείου, περιλαμβανομένων και εκείνων που στηρίζονται σε πραγματικούς ισχυρισμούς που έχουν ρητώς απορριφθεί από αυτό, δεν πληροί τις επιταγές περί αιτιολογήσεως που απορρέουν από τις ανωτέρω διατάξεις¹⁹.

34. Εντούτοις, εφόσον ο αναιρεσείων αμφισβητεί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου από το Πρωτοδικείο, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζητήσεως κατά την εξέταση αιτήσεως αναιρέσεως²⁰. Πράγματι, αν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει, κατά τον τρόπο αυτό, την αίτησή του αναιρέσεως σε λόγους και επιχειρήματα που προέβαλε ήδη ενώπιον του Πρωτοδικείου, η διαδικασία της αναιρέσεως θα στερούνταν μέρος του νοήματός της²¹.

35. Εν προκειμένω, είναι αληθές ότι η αίτηση αναιρέσεως ασκείται με αδέξιο τρόπο, καθόσον ο αναιρεσείων εκθέτει ότι, στο πλαίσιο αυτής, «επαναλαμβάνει το σύνολο των λόγων που προέβαλε ενώπιον του Πρωτοδικείου» και ότι «οι λόγοι αυτοί δεν θα αναπτυχθούν εκ νέου»²². Είναι επίσης αναμφισβήτητο ότι, όσον αφορά τον έκτο έως τον όγδοο λόγο, που το Πρωτοδικείο έκρινε απαράδεκτους, ο αναιρεσείων περιορίζεται να εκθέσει ότι συνιστούν ανάπτυξη και συμπλήρωση των λόγων που ανέπτυξε στο αρχικό δικόγραφο της προσφυγής και ότι συνδέονται στενά με αυτούς, χωρίς να παρέχει την παραμικρή διευκρίνιση προς στήριξη αυτών των ισχυρισμών. Το ίδιο ισχύει για τον τρίτο και τον τέταρτο λόγο, ως προς τους οποίους ο αναιρεσείων δηλώνει ότι διαφωνεί με την εκτίμηση του Πρωτοδικείου, χωρίς να προβάλει κανένα στοιχείο προς στήριξη της αμφισβήτησής του.

18 — Βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής (Σύλλογη 2000, σ. I-5291, σκέψη 34), και της 8ης Ιανουαρίου 2002, C-248/99 P, Γαλλία κατά Monsanto και Επιτροπής (Σύλλογη 2002, σ. I-1, σκέψη 68).

19 — Βλ., μεταξύ άλλων, τη διάταξη της 25ης Μαρτίου 1998, C-174/97 P, FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής (Σύλλογη 1998, σ. I-1303, σκέψη 24).

20 — Βλ. την απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-210/98 P, Salzitter κατά Επιτροπής (Σύλλογη 2000, σ. I-5843, σκέψη 43).

21 — Βλ. την απόφαση της 6ης Μαρτίου 2003, C-41/00 P, Interporc κατά Επιτροπής (Σύλλογη 2003, σ. 2125, σκέψη 17, καθώς και την παρατιθέμενη νομολογία).

22 — Σελίδα 2.

36. Εντούτοις, προσεκτική εξέταση της αιτήσεως αναιρέσεως δείχνει ότι ο αναιρεσείων, στο πλαίσιο του πρώτου, του δεύτερου και του πέμπτου λόγου, έθεσε εν αμφιβόλω την εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση των νομικών ζητημάτων και ότι η εν λόγω αίτηση αναιρέσεως περιέχει σαφή αναφορά των πτυχών της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως που επικρίνονται, καθώς και των επιχειρημάτων στα οποία στηρίζεται το αίτημα ακυρώσεως ή μεταρρυθμίσεως αυτής.

37. Επομένως, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου, ο αναιρεσείων αμφισβητεί τα συμπεράσματα του Πρωτοδικείου που διατυπώνονται στη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, κατά τα οποία τα καθών όργανα δεν υπέπεσαν σε πρόδηλη πλάνη εκτιμώντας ότι η κοινολόγηση των επίμαχων εγγράφων ήταν δυνατό να αποβεί εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος στον τομέα των διεθνών σχέσεων. Στηρίζει την επιχειρηματολογία του σε μια σύγκριση των επίμαχων εγγράφων με αυτά για τα οποία επρόκειτο στην προπαρατεθείσα απόφαση Συμβούλιο κατά Hautala.

38. Στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου, ο αναιρεσείων αμφισβητεί το συμπέρασμα του Πρωτοδικείου στη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, κατά το οποίο το γεγονός ότι τα καθού θεσμικά όργανα δεν εξέτασαν τη δυνατότητα παροχής μερικής προσβάσεως δεν άσκησε, υπό τις ιδιαίτερες περιστάσεις της προκειμένης περιπτώσεως, καμιά επιρροή όσον αφορά το αποτέλεσμα της εκτιμήσεώς τους. Υποστηρίζει επίσης ότι η κρίση που διατυπώνεται στη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, κατά την οποία τα αποσπάσματα των εγγράφων στα οποία θα μπορούσε να επιτραπεί η πρόσβαση περιελάμβαναν τόσο λίγες πληροφορίες ώστε στερούνταν οποιασδήποτε χρησιμότητας για τον προσφεύγοντα, είναι νομικώς εσφαλμένη από την άποψη του θεμελιώδους δικαιώματος προσβάσεως στα έγγραφα, όπως το περιέγραψα στις προτά-

σεις μου επί της προπαρατεθείσας υποθέσεως Συμβούλιο κατά Hautala. Προβάλλει επίσης ότι το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 73 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, δεν έλαβε υπόψη τις σχετικές με την απόδειξη επιταγές στον τομέα της προσβάσεως στα έγγραφα, όσον αφορά το ζήτημα αν μέρη εγγράφων μπορούσαν ή όχι να αποσπασθούν εύκολα.

39. Τέλος, στο πλαίσιο του πέμπτου λόγου, υποστηρίζεται ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας ότι ο αναιρεσείων ζήτησε πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα χάριν του ειδικού του συμφέροντος. Κατά τον αναιρεσείοντα, ελάχιστη σημασία έχει, από την άποψη της προπαρατεθείσας υποθέσεως Hautala κατά Συμβούλιο, το αν η αίτηση προέρχεται από μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή από πρόσωπο για το οποίο υπήρξε δυσμενής δικαστική απόφαση στη Φινλανδία. Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι οι ιδιαίτεροι λόγοι στους οποίους οφείλεται μια αίτηση δεν μπορούν παρά ή να την ενισχύσουν ή να την αποδυναμώσουν. Επικαλείται την ισοτιμία των πολιτών της Ενώ-

40. Κατόπιν αυτών των διαπιστώσεων, εκτιμώ ότι ο πρώτος, ο δεύτερος και ο πέμπτος λόγος είναι παραδεκτοί.

C — Επί της ουσίας

41. Αρχίζω με την εξέταση του δεύτερου λόγου. Με τον λόγο αυτόν, ο αναιρεσείων

προσάπτει στο Πρωτοδικείο, κατ' ουσίαν, ότι αγνόησε το δικαίωμά του μερικής προσβάσεως στα επίμαχα έγγραφα, καθόσον δεν ακύρωσε τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, μολοντί το Συμβούλιο και η Επιτροπή δεν εξέτασαν τη δυνατότητα να του παράσχουν αυτή την πρόσβαση.

1) Επί της προσβολής του δικαιώματος μερικής προσβάσεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

42. Προς στήριξη αυτού του λόγου, ο ανααιρεσίων προβάλλει δύο αιτιάσεις. Πρώτον, αμφισβητεί το συμπέρασμα του Πρωτοδικείου ότι το γεγονός ότι τα καθών θεσμικά όργανα δεν εξέτασαν τη δυνατότητα παροχής μερικής προσβάσεως δεν άσκησε, ενόψει των διευκρινίσεων που έδωσαν και της φύσεως των επίμαχων εγγράφων, καμιά επιρροή στο αποτέλεσμα της εκτιμήσεώς τους. Δεύτερον, προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι δέχτηκε ότι η άρνηση μερικής προσβάσεως μπορούσε να δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι τα αποσπάσματα των εγγράφων στα οποία θα μπορούσε να επιτραπεί η πρόσβαση «περιλάμβαναν τόσο λίγες πληροφορίες ώστε στερούνταν οποιασδήποτε χρησιμότητας για τον προσφεύγοντα» και λόγω του ότι «τα έγγραφα δεν είναι ευχερώς κατατμήσιμα και δεν περιλαμβάνουν τμήματα που μπορούν εύκολα να αποσπασθούν».

43. Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι, μολοντί, γενικώς, επαπόκειται στον αιτούντα να κρίνει αν τα χωρία που ανακοινώνονται του είναι χρήσιμα, είναι δυνατό να υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία από τα οποία καθίσταται προφανές ότι η μερική ανακοίνωση ενός εγγράφου δεν μπορεί να παράσχει στον αιτούντα άλλες πληροφορίες από αυτές τις οποίες ήδη κατέχει. Εν προκειμένω, η πληροφορία περιορίζεται στις ημερομηνίες, τους τίτλους και τα αντικείμενα των εγγράφων που ο Mattila γνώριζε ήδη κατόπιν της απαντήσεως του Συμβουλίου στην αίτησή του. Εξάλλου, ο Mattila δήλωσε στα σημεία 22 και 23 του υπομνήματός του απαντήσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου ότι είχε «κάποια γνώση» των ζητηθέντων εγγράφων λόγω της εργασίας του στο φινλανδικό Υπουργείο Εξωτερικών ή της συμμετοχής του στην ομάδα εργασίας της Ευρωπαϊκής Ενώσεως σχετικά με τη Ρωσική Ομοσπονδία και την Ανατολική Ευρώπη και έδωσε μια αρκετά λεπτομερή περιγραφή του περιεχομένου τους. Επομένως, θα ήταν παράλογο και αντίθετο προς τις αρχές της χρηστής διοικήσεως και της αναλογικότητας να κοινολογηθούν προσαρμοσμένα κείμενα των εγγράφων που θα συνίσταντο σχεδόν αποκλειστικά σε λευκές σελίδες.

44. Κατά το Συμβούλιο, οι προτάσεις που ανέπτυξα στην προπαρατεθείσα υπόθεση Συμβούλιο κατά Hautala είναι άσχετες εν προκειμένω, διότι αφορούν το γενικό ζήτημα της μερικής προσβάσεως στα έγγραφα, ενώ στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση το Πρωτοδικείο ασχολήθηκε μόνο με το ζήτημα αν το γεγονός ότι τα όργανα δεν εξέτασαν τη δυνατότητα παροχής μερικής προσβάσεως άσκησε επιρροή στην απόφαση για άρνηση παντελούς προσβάσεως. Κατόπιν, όμως, των πληροφοριών για το περιεχόμενο των επίμαχων εγγράφων τις οποίες διέθετε το Πρωτοδικείο, τίποτε δεν δικαιολογεί να επικριθεί το Πρωτοδικείο ως προς αυτό το σημείο.

45. Τέλος, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν θέτει υπό αμφισβήτηση την προπαρατεθείσα απόφαση Hautala κατά Συμβουλίου, κατά την οποία το Συμβούλιο έχει την υποχρέωση να εξετάζει αν μπορεί να παρασχεθεί μερική πρόσβαση στις πληροφορίες που δεν καλύπτονται από την εν λόγω εξαίρεση. Σύμφωνα με τη νομολογία, το Πρωτοδικείο περιορίστηκε να εξετάσει αν η πλάνη περί το δίκαιο είχε επίπτωση στο αποτέλεσμα της εξετάσεως που πραγματοποίησε το οικείο όργανο. Το Πρωτοδικείο κατέληξε, ορθώς, ότι αυτό ουδόλως συνέβαινε και ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις έπρεπε να διατηρηθούν.

46. Κατά την Επιτροπή, το Πρωτοδικείο δεν αντιπαρήλθε την αρχή της αναλογικότητας υπό τις εν προκειμένω περιστάσεις. Δέχτηκε ρητώς το επιχείρημα του αναιρεσείοντος ότι τα κοινοτικά όργανα όφειλαν να εξετάσουν αν έπρεπε να του παρασχεθεί μερική τουλάχιστον πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα. Επιβεβαίωσε και εφάρμοσε την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στην προπαρατεθείσα απόφαση Hautala κατά Συμβουλίου, όσον αφορά τόσο την αρχή της αναλογικότητας όσο και τη διαφύλαξη των συμφερόντων της χρηστής διοικήσεως.

β) Εκτίμηση

i) Επί της πρώτης αιτιάσεως

47. Δεν αμφισβητείται ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο, κατά το χρονικό σημείο της

εκδόσεως των προσβαλλόμενων αποφάσεων, δεν εξέτασαν τη δυνατότητα παροχής μερικής προσβάσεως στα επίμαχα έγγραφα, διότι θεωρούσαν ότι ο κώδικας συμπεριφοράς και οι αποφάσεις 94/90 και 93/731 δεν τους επέβαλλαν τέτοια υποχρέωση. Δεν αμφισβητείται επίσης από τα όργανα αυτά στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως ότι, σύμφωνα με την εμνηνία του δικαιώματος προσβάσεως στα έγγραφα στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο με την προπαρατεθείσα απόφαση Hautala κατά Συμβουλίου, και επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο, η εμνηνία τους ήταν εσφαλμένη, οπότε όφειλαν να προβούν σ' αυτή την εξέταση. Όπως ορθώς εξέθεσε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ακόμη κι αν η προπαρατεθείσα απόφαση Hautala κατά Συμβουλίου, δεν είχε εκδοθεί κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως των προσβαλλόμενων αποφάσεων, η απόφαση αυτή διευκρίνισε ένα προϋπάρχον δικαίωμα, ήτοι το δικαίωμα προσβάσεως σε έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή του Συμβουλίου και της Επιτροπής, όπως προβλέπεται από τον κώδικα συμπεριφοράς που τέθηκε σε εφαρμογή από τα δύο αυτά όργανα με τις αποφάσεις 93/731 και 94/90.

48. Κατά συνέπεια, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις είναι ελαττωματικές λόγω πλάνης περί το δίκαιο.

49. Το ζήτημα που τίθεται στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως είναι αν το Πρωτοδικείο μπορούσε εγκύρως να κρίνει ότι, «κατόπιν των παρασχεθεισών από τα καθών κοινοτικά όργανα εξηγήσεων» κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας και «συνεκτιμωμένης της φύσεως των επίμαχων εγγράφων», αυτή η πλάνη περί το δίκαιο δεν δικαιολογεί την ακύρωση των προσβαλλόμενων αποφάσεων, διότι δεν είχε καμία επίπτωση στο αποτέλεσμα της εκτίμησης των οργάνων.

50. Σε αντίθεση προς τα αναιρεσίβλητα όργανα, φρονώ ότι η εκτίμηση του Πρωτοδικείου δεν μπορεί να τύχει επιδοκιμασίας συνεπεία των ακόλουθων σκέψεων.

51. Κατ' αρχάς, το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε, κατ' εμέ, να στηριχθεί στις διευκρινίσεις που παρασχέθηκαν κατά την ένδικη διαδικασία από την Επιτροπή και το Συμβούλιο προκειμένου να αποδειχθεί ότι δεν ήταν δυνατή εν προκειμένω η μερική πρόσβαση, ενώ τα όργανα αυτά δεν είχαν εξετάσει στις προσβαλλόμενες αποφάσεις τη δυνατότητα μιας τέτοιας προσβάσεως.

52. Πράγματι, πρέπει να υπενθυμισθεί ότι, δυνάμει της πάγιας νομολογίας του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως βάσει του άρθρου 230 ΕΚ, η νομότητα της κοινοτικής πράξεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που υφίστανται κατά τον χρόνο εκδόσεώς της²³. Ο κανόνας αυτός δεν επιτρέπει στον δικαστή να λαμβάνει υπόψη περιστάσεις που έχουν επέλθει μετά την πράξη. Επομένως, ο εν λόγω κανόνας, όπως ακριβώς απαγορεύει τον προσφεύγοντα να αμφισβητήσει τη νομότητα μιας πράξεως επικαλούμενος πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι μεταγενέστερα αυτής²⁴, εμποδίζει επίσης η έλλειψη νομότητας αυτής της πράξεως να καλύπτεται ή να θεραπεύεται εκ των υστέρων από αυτόν που την εξέδωσε.

53. Στο μέτρο αυτό, ο εν λόγω κανόνας σκοπεύει να διασφαλισθεί ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα λειτουργεί καλώς ως μια κοινότητα δικαίου. Αποβλέπει στο να ασκούν τα όργανα τις εξουσίες τους σεβόμενα τους κανόνες δικαίου, εξασφαλίζοντας ότι η κύρωση για την έλλειψη νομότητας της επίμαχης πράξεως είναι η ακυρότητά της. Δυνάμει ακριβώς της αρχής της νομότητας, επομένως, μια απόφαση πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα την ημέρα κατά την οποία εκδόθηκε.

54. Μολονότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί, υπό πολύ περιοριστικούς όρους, ότι μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση από αυτόν τον κανόνα όσον αφορά ένα τυπικό ή διαδικαστικό ελάττωμα και ότι τέτοια ελαττώματα που επηρεάζουν την εξωτερική νομότητα μιας πράξεως μπορούν να θεραπευθούν κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας²⁵, δεν βρίσκω καμία παρόμοια παρέκκλιση στη

25 — Στο πλαίσιο των δημοσιούπαλληλων διαφορών, το Δικαστήριο δήχτηκε ότι οι διευκρινίσεις που παρέχονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας μπορούν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να καταστήσουν χωρίς αντικείμενο λόγω ακυρώσεως αντίστοιχο από την ανεπαρκή αιτιολογία, ώστε να μη δικαιολογείται πλέον η ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως (απόφαση της 8ης Μαρτίου 1988, 64/86, 71/86 και 73/86, Sergio κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 1399, σκέψη 52, και η παρατιθέμενη νομολογία). Κρίθηκε επίσης ότι αιτιολογία, στοιχεία της οποίας περιλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη πράξη, μπορεί να ανασταχθεί και να διευκρινισθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-1691 RV, Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1827, σκέψη 55). Πάντως, στη χαρακτηριστική αυτή περίπτωση, δεν πρόκειται πλέον για μια κατ' αυστηρή θεώρηση θεραπεία, δηλαδή για τη διάρθρωση μιας προϋφαστάμενης ελλείψεως νομότητας, εφόσον η πράξη περιείχε ήδη εξαρχής αιτιολογία σύμφωνη προς το άρθρο 253 ΕΚ. Όσον αφορά τα δικαιώματα της άμυνας, το Δικαστήριο έκρινε, στην απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 215, σκέψη 15) ότι, αν, κατά τη διάρκεια της ενώπιον του δικαστηρίου, θεραπευτήκαν παρατυπίες, οι παρατυπίες αυτές δεν συνεπάγονται κατ' ανάγκην την ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως «εφόσον αν η όψη αυτή τακτοποίηση θέλει το δικαίωμα ακυρώσεως». Πάντως, η απόφαση αυτή παραμένει μεμονωμένη περίπτωση και η προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να αποτελέσει το αντικείμενο θεραπείας σε μεταγενέστερο στάδιο (απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, C-51/92 P, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4235, σκέψη 78). Είναι αληθές ότι το Δικαστήριο ελέγχει σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερείτες περιπτώσεις κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως αν, ελλείψει της παρατυπίας, η διαδικασία θα μπορούσε να είχε διαφορετικό αποτέλεσμα (ibidem, σκέψη 82). Εντούτοις, η νομολογία αυτή δεν δίνει το Δικαστήριο στην αποδοχή εκ των υστέρων θεραπείας μιας προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας. Βλ. για την προβληματική της θεραπείας, Ritleng, D., *Le contrôle de légalité des actes communautaires par la Cour de Justice et le Tribunal de première instance des Communautés européennes*, δικαστορική διατριβή, Στρασβούργο (σημεία 121 έως 128).

23 — Βλ. τις αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1979, 15/76 και 16/76, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 141, σκέψη 7), και της 17ης Μαΐου 2001, C-449/98 P, IECF κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-3875, σκέψη 87).

24 — Βλ., παραδείγματος χάριν, τις αποφάσεις της 6ης Ιουλίου 1983, 225/81, Geist κατά Επιτροπής, (Συλλογή 1983, σ. 2217, σκέψη 25), και της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, T-252/97, Dürbeck κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. II-3031, σκέψη 97, και την παρατιθέμενη νομολογία).

νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά την εσωτερική νομότητα. Συγκεκριμένα, όταν το Δικαστήριο θεώρησε ότι ένα ελάττωμα που επηρεάζει την εσωτερική νομότητα μιας απόφασης δεν πρέπει να επιφέρει την ακύρωσή της, συτό συνέβη σε μια κατάσταση κατά την οποία η απόφαση αυτή έτυχε να στηρίζεται και σε έναν άλλο λόγο που αποδεικνύεται επαρκής για να δικαιολογήσει τη νομικότητά της²⁶. Σε μια τέτοια χαρακτηριστική περίπτωση, το ελάττωμα αυτό θεωρήθηκε ότι δεν επηρεάζει τη νομότητα της επίμαχης απόφασης, διότι αυτή εμπεριέχει η ίδια, δηλαδή ως είχε κατά τον χρόνο της εκδόσεώς της, τους επαρκείς για τη θεμελίωση της νομικότητάς της λόγους. Στο ίδιο αυτό μέτρο, ο λόγος που αντλείται από την πλάνη περί το δίκαιο αποδεικνύεται αλυσιτελής²⁷.

οργάνου, στα στοιχεία που περιέχονται στην αιτιολογία της εν λόγω αποφάσεως²⁸.

56. Στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, όμως, το Πρωτοδικείο στήριξε την εκτίμησή του, ότι η έλλειψη εξετάσεως της δυνατότητας παροχής μερικής προσβάσεως οδεμία είχε επίδραση όσον αφορά το αποτέλεσμα της εκτιμήσεως των δύο αυτών οργάνων, στα στοιχεία που παρασχεθήκαν από τα όργανα αυτά κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας και τα οποία δεν περιέχονταν στις προσβαλλόμενες αποφάσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Πρωτοδικείο δέχτηκε την εκ των υστέρων θεραπεία της πλάνης περί το δίκαιο που στερεί νομικότητας τις εν λόγω αποφάσεις. Η πρακτική αυτή, όμως, είναι αντίθετη προς την αρχή της νομικότητας, κατά την οποία η παράνομη πράξη πρέπει να ακυρώνεται.

55. Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται επίσης ως προς τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Günzler Aluminium κατά Επιτροπής και FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, στις οποίες το Πρωτοδικείο αναφέρεται στη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασεως. Στις δύο αυτές αποφάσεις, το Πρωτοδικείο στήριξε την εκτίμησή του ότι η πλάνη περί το δίκαιο στην επίδικη απόφαση δεν άσκησε καμία επιρροή στο αποτέλεσμα της εξετάσεως του

57. Επιπλέον, αποδοχή αυτής της πρακτικής θα κατέληγε σε σοβαρή συρρίκνωση της πρακτικής αποτελεσματικότητας του καθιερωμένου από τη νομολογία του Δικαστηρίου δικαιώματος μερικής προσβάσεως στα έγγραφα, διότι τα όργανα θα μπορούσαν να απαλλάσσονται από τη διενέργεια μιας τέτοιας εξετάσεως, θεωρώντας ότι, αν ο ενδιαφερόμενος ασκήσει προσφυγή, θα μπορούν πάντοτε να θεραπεύουν αυτή την

26 — Βλ. τις αποφάσεις της 24ης Φεβρουαρίου 1987, 312/84, *Continentalen Produkten Gesellschaft* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 841, σκέψη 21), της 12ης Ιουλίου 1990, C-169/84, *Cdf Chimie AZF* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-3083, σκέψη 16), και της 6ης Νοεμβρίου 1990, C-86/89, *Ιταλία* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-3891, σκέψη 20).

27 — Βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση *Ιταλία* κατά Επιτροπής (σκέψη 20).

28 — Στην προπαρατεθείσα απόφαση *Günzler Aluminium* κατά Επιτροπής, που αφορά εκ των υστέρων εισπράξη εξαγωγικών δασμών, το Πρωτοδικείο έκανε ότι η πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση ήταν εντελώς τυπικής φύσεως, καθόσον η εφαρμοσθείσα από την Επιτροπή διάταξη και το εφαρμοστέο κείμενο επεδίωκαν τον ίδιο σκοπό και προέβλεπαν ισοδύναμες προϋποθέσεις. Στην προπαρατεθείσα απόφαση *FFSA* κ.λπ. κατά Επιτροπής, το Πρωτοδικείο αποφάσισε επί προσφυγής ασημθελος κατά μιας αποφάσεως της Επιτροπής που αφορούσε ένα φορολογικό πλεονέκτημα που χορήγησε η Γαλλική Κυβέρνηση στη *La Poste*. Το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι το εν λόγω πλεονέκτημα συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, το οποίο συμβιβάζεται με την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ. Έκανε ότι η εκτίμηση της Επιτροπής στην επίδικη απόφαση, ότι το επίμαχο μέτρο, δυνάμει του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ, δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση, δεν άσκησε καμία επιρροή όσον αφορά το αποτέλεσμα της εξέτασεως της εν λόγω ενισχύσεως και δεν πρέπει να επιστρέφει την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως (σκέψη 199).

αδράνεια κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Αυτό πολλών μάλλον μου φαίνεται αδικαιολόγητο καθόσον το αναγνωρισθέν από τη νομολογία δικαίωμα μερικής προσβάσεως καθιερώθηκε ρητώς από τον νομοθέτη στον κανονισμό (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁹, ο οποίος αντικατέστησε τις αποφάσεις 93/731 και 94/90.

58. Ως προς τη φύση των επίμαχων εγγράφων, στα οποία επίσης αναφέρεται η σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να συνάγει από αυτήν ότι η έλλειψη εξετάσεως της δυνατότητας παροχής μερικής προσβάσεως δεν άσκησε καμία επιρροή επί της εκτιμήσεως των οργάνων στις προσβαλλόμενες αποφάσεις. Αφενός, το ζήτημα της δυνατότητας μερικής προσβάσεως τίθεται ακριβώς όταν τα έγγραφα καλύπτονται από μια εξαίρεση που σκοπεί στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος και εμφανίζουν «ευαίσθητο χαρακτήρα», όπως εξέθεσε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 72 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Αφετέρου, στα κοινοτικά όργανα εναπόκειται να εκτιμήσουν αν είναι δυνατή η μερική πρόσβαση και το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να τα υποκαταστήσει στην εκτίμηση αυτή.

59. Στη συνέχεια, η λύση που δέχτηκε το Πρωτοδικείο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση μου φαίνεται επικριτέα, διότι στερεί τον ενδιαφερόμενο από τις διαδικαστικές προϋποθέσεις που περιβάλλουν την εξέταση μιας αιτήσεως προσβάσεως καθώς και από τα δικαιώματά του της άμυνας.

60. Πράγματι, κατά τα άρθρα 230 ΕΚ και 231 ΕΚ, όταν προσφυγή ασκούμενη κατ' αποφάσεως είναι βάσιμη για τον λόγο ότι αυτή είναι ελαττωματική συνεπεία πλάνης περί το δίκαιο, η επίμαχη απόφαση πρέπει να ακυρώνεται. Όπως είδαμε, κατά το άρθρο 233 ΕΚ, το όργανο του οποίου η πράξη κηρύχθηκε άκυρη οφείλει να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της απόφασης του κοινοτικού δικαιοδοτικού οργάνου. Επομένως, στον τομέα της προσβάσεως στα έγγραφα, το όργανο που δεν εξέτασε τη δυνατότητα παροχής μερικής προσβάσεως στα επίμαχα έγγραφα θα πρέπει να αρχίσει εκ νέου τον διάλογο με τον αιτούντα και να τον πληροφορήσει για τους λόγους της πλήρους ή μερικής αρνήσεώς του.

61. Όταν, όπως εν προκειμένω, τα όργανα θεωρούν ότι δεν μπορεί να παρασχεθεί μερική πρόσβαση, θα πρέπει να γνωστοποιούν συναφώς τους λόγους στον ενδιαφερόμενο ο οποίος θα έχει την ευκαιρία να τους αντικρούσει με νέα αίτηση. Αν τα όργανα εμμένουν στη θέση τους, θα πρέπει να του εκθέσουν ακριβώς τους λόγους για τους οποίους τα επιχειρήματα που προέβαλε δεν τους καθιστούν δυνατό να δεχθούν την αίτησή του³⁰. Από τους λόγους αυτούς πρέπει επίσης να προκύπτει ότι τα όργανα προέβησαν σε συγκεκριμένη εκτίμηση κάθε επίμαχου εγγράφου³¹. Κατόπιν αυτών των λόγων, ο ενδιαφερόμενος θα μπορεί τότε να αποφασίσει αν θα ασκήσει ή όχι προσφυγή ακυρώσεως κατά των αποφάσεων αυτών.

30 — Βλ., με αυτό το πνεύμα, την απόφαση της 6ης Απριλίου 2000, T-188/98, *Kuijter* κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. II-1959, σκέψεις 44 έως 46).

31 — Βλ. τις αποφάσεις της 5ης Μαρτίου 1997, T-105/95, *WWF UK* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. II-313, σκέψεις 64 και 74), της 6ης Φεβρουαρίου 1998, T-124/96, *Interporex* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-231, σκέψη 54), της 17ης Ιουνίου 1998, T-174/95, *Svenska Journalistförbundet* κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1998, σ. II-2289, σκέψη 117), *Kuijter* κατά Συμβουλίου, προπαρατεθείσα (σκέψη 38), και της 12ης Οκτωβρίου 2000, T-123/99, *JT's Corporation* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. II-3269, σκέψη 64).

29 — Κανονισμός, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ L 145, σ. 43). Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 6, «[ε]άν μόνον μέρη του ζητούμενου εγγράφου καλύπτονται από οιαδήποτε εξαίρεση, τα υπόλοιπα μέρη του εγγράφου δίδονται στη δημοσιότητα».

62. Επιβάλλεται κατ' ανάγκην η διαπίστωση ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στερεί τον αναιρεσιζήτονα απ' όλες τις διαδικαστικές εγγυήσεις και από τη δυνατότητα να αμφισβητήσει αποτελεσματικά τους λόγους για τους οποίους τα αναιρεσιβλήτα όργανα θεωρούν εν προκειμένω ότι δεν είναι δυνατή η μερική πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα. Πράγματι, οι λόγοι αυτοί γνωστοποιήθηκαν για πρώτη φορά στον αναιρεσιζήτονα κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας. Επομένως, δεν είχε τη δυνατότητα να τα συζητήσει κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, ουδέ να λάβει εγκαίρως γνώση τους για να προσπείσει τα δικαιώματά του ενώπιον του Πρωτοδικείου.

63. Κατόπιν όλων αυτών των στοιχείων, θεωρώ ότι το Πρωτοδικείο αγνόησε το δικαίωμα του προσφεύγοντος για μερική πρόσβαση, κρίνοντας ότι το γεγονός ότι τα όργανα δεν εξέτασαν τη δυνατότητα μας τέτοιας προσβάσεως δεν άσκησε καμία επιρροή στο αποτέλεσμα της εκτιμήσεώς τους στις προσβαλλόμενες αποφάσεις.

64. Δεδομένου ότι αυτή η πλάνη περί το δίκαιο αρκεί για την ακύρωση ή τη μεταρρύθμιση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, διατυπώνω όλως δευτερευόντως τις παρατηρήσεις μου επί της δευτέρας αιτιάσεως του αναιρεσιζήτοντος.

ii) Επί της δευτέρας αιτιάσεως

65. Κατ' εμέ, η εκ μέρους του Πρωτοδικείου ανάλυση στη σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλόμενης

μενης αποφάσεως, κατά την οποία το Συμβούλιο και η Επιτροπή έχουν το δικαίωμα να μην επιτρέψουν τη μερική πρόσβαση, όταν τα αποσπάσματα των εγγράφων που θα μπορούσαν να κοινοποιηθούν ουδόλως θα ήταν χρήσιμα στον αιτούντα, ανεξαρτήτως οποιασδήποτε θεωρήσεως του φόρτου εργασίας που θα συνεπαγόταν μια τέτοια πρόσβαση, συνιστά υπερβολικώς ευρεία ερμηνεία της εξαίρεσεως, που δέχεται η νομολογία, από την υποχρέωση παροχής μερικής προσβάσεως.

66. Ομοίως, κρίνοντας ότι η μερική πρόσβαση μπορούσε να μην επιτραπεί, εν προκειμένω, διότι «τα αποσπάσματα των εγγράφων στα οποία θα μπορούσε να επιτραπεί η πρόσβαση περιλάμβαναν τόσο λίγες πληροφορίες ώστε στερούνταν οποιαδήποτε χρησιμότητα για τον προσφεύγοντα» και ότι, γενικώς, τα επίμαχα έγγραφα δεν περιείχαν ευχερώς αποσπάσιμα μέρη, το Πρωτοδικείο προέβη, κατά τη γνώμη μου, σε εσφαλμένη εφαρμογή του δικαιώματος μερικής προσβάσεως που έχει καθιερωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου.

67. Ενδεικνύεται να υπενθυμισθεί σε ποια νομική αλληλουχία έγινε δεκτή η επίμαχη εξαίρεση.

68. Κατ' αρχάς, κατά πάγια νομολογία, από την οικονομία των αποφάσεων 93/731 και 94/90 προκύπτει ότι κάθε πρόσωπο μπορεί να ζητήσει την πρόσβαση σε οποιοδήποτε μη δημοσιευθέν έγγραφο του Συμβουλίου και της Επιτροπής, χωρίς να απαιτείται να

δικαιολογεί το αίτημά του³². Η ενσωμάτωση αυτού του κανόνα στο άρθρο 6 του κανονισμού 1049/2001 επιβεβαιώνει απολύτως σαφώς ότι το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση οποιασδήποτε χρησιμότητας για τον αιτούντα.

69. Στη συνέχεια, το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα, δηλαδή στα πληροφοριακά στοιχεία που περιέχονται σ' αυτά³³, αποτελεί την αρχή και μια αρνητική απόφαση είναι έγκυρη μόνον αν στηρίζεται σε μία από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται ρητώς στο άρθρο 4 της αποφάσεως 93/731 ή στον κώδικα συμπεριφοράς που αποτελεί παράρτημα της αποφάσεως 94/90. Δεδομένου ότι οι εξαιρέσεις αυτές από το δικαίωμα προσβάσεως πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται στενά³⁴, δεν μπορούν να εμποδίζουν την πρόσβαση στα πληροφοριακά στοιχεία που καθεαυτά δεν καλύπτονται από αυτές. Διαφορετικά, η πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαιώματος προσβάσεως στα έγγραφα θα συρρικνωνόταν σημαντικά. Επιπλέον, άρνηση της προσβάσεως σ' αυτές τις πληροφορίες θα συνιστούσε προδήλως δυσανάλογο μέτρο για τη διασφάλιση του απορρήτου των στοιχείων που καλύπτει μια από αυτές τις εξαιρέσεις.

70. Σ' αυτήν ακριβώς την αλληλουχία, το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 86 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Hautala κατά Συμβουλίου, εξέθεσε ότι η αρχή της αναλογικότητας επιτρέπει στο όργανο, «σε ειδικές περιπτώσεις κατά τις οποίες ο όγκος του εγγράφου ή των υπό εξέταση χωρίων θα συνεπήγγοτο [γν' αυτό] δυσανάλογη διοικητική προσπάθεια, να σταθμίσει, αφενός, το συμφέρον της προσβάσεως του κοινού στα χωρία αυτά και, αφετέρου, τον φόρτο της απαιτούμενης εργασίας». Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε αυτή την ανάλυση στη σκέψη 30 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Συμβούλιο κατά Hautala, αναφερόμενο στις «ειδικές περιπτώσεις» στις οποίες η υποχρέωση διασφάλισης μερικής προσβάσεως θα συνεπήγγοτο «δυσανάλογη διοικητική προσπάθεια».

71. Κατόπιν αυτών των στοιχείων, η νομολογικώς αποδεκτή εξαίρεση από την υποχρέωση του οικείου οργάνου να παρέχει μερική πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα δεν μπορεί, κατ' εμέ, να έχει την έννοια ότι το όργανο αυτό δικαιούται να αρνηθεί την πρόσβαση σε μη απόρρητα στοιχεία, διότι θεωρεί ότι η πρόσβαση αυτή στερείται χρησιμότητας για τον αναιρεσέοντα.

72. Μολοντί, στο πλαίσιο της χρηστής διοίκησης, το οικείο όργανο μπορεί, απαντώντας στην αρχική αίτηση του ενδιαφερομένου, να τον πληροφορήσει ότι η μερική πρόσβαση που μπορεί να του παρασχεθεί θα περιορίζεται σε πληροφοριακά στοιχεία που φαίνονται να του είναι ήδη γνωστά, δεν δικαιούται, αντιθέτως, κατ' εμέ, να αρνηθεί

32 — Βλ., όσον αφορά την απόφαση 93/731, την προπαρατεθείσα απόφαση Svenska Journalistförbundet κατά Συμβουλίου (σκέψη 109) και, για την απόφαση 94/90, την προπαρατεθείσα απόφαση της διής Φεβρουαρίου 1993, Interprote κατά Επιτροπής (σκέψη 48), την απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1999, T-309/97, Bavarian Lager κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-3217, σκέψη 37), και την απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2001, T-111/00, British American Tobacco International (Investments) κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-2997, σκέψη 42).

33 — Βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Συμβούλιο κατά Hautala (σκέψη 23).

34 — Βλ. τις αποφάσεις της 11ης Ιανουαρίου 2000, C-174/98 P και C-189/98 P, Κάτω Χώρες και Van der Wal κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-1, σκέψη 27), και Συμβούλιο κατά Hautala, προπαρατεθείσα (σκέψη 25).

να παράσχει την πρόσβαση σ' αυτά τα έγγραφα, αν ο ενδιαφερόμενος εμμένει στο αίτημά του με νέα αίτηση.

73. Μόνον όταν ο φόρτος εργασίας που προκαλείται από την απόκριση των στοιχείων που δεν μπορούν να ανακοινωθούν υπερβαίνει τα όρια αυτού που μπορεί λογικά να απαιτηθεί από το οικείο όργανο, επιτρέπεται στο εν λόγω όργανο, προς το συμφέρον της χρηστής διοικήσεως, να εξετάσει αν μια τέτοια πρόσβαση παρουσιάζει ενδιαφέρον και να εκτιμήσει αν έχει σημασία. Επί πλέον, σε μια τέτοια περίπτωση, όπως υποστηρίζει ο αναιρεσείων, η ύπαρξη ιδιαίτερου συμφέροντος του αιτούντος θα μπορούσε ακόμη να υποχρεώσει τη διοίκηση να του παράσχει την πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα παρά τον σημαντικότερο φόρτο εργασίας που θα προκαλέσει αυτή η πρόσβαση³⁵.

74. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατόν ένα όργανο να δικαιούται να αρνείται την πρόσβαση σε πληροφοριακά στοιχεία που δεν καλύπτονται από εξαίρεση για τον λόγο ότι θεωρεί ότι τα στοιχεία αυτά είναι άκρως ολιγάριθμα για να παρουσιάζουν χρησιμότητα, επικαλούμενο συναφώς απλές διοικητικές δυσχέρειες.

75. Μια τέτοια ερμηνεία της εν λόγω εξαίρεσεως θα κατέληγε, στην πραγματικότητα, στο να παρέχει στη διοίκηση αληθινή εξουσία να κρίνει κατά διακριτική ευχέρεια τη σκοπιμότητα παροχής προσβάσεως σε μη απόρρητα πληροφοριακά στοιχεία, ανάλογα με αυτό που θεωρεί ότι συνιστά τη χρησιμότητα των πληροφοριών για τον αιτούντα και ανάλογα με την εργασία που απαιτείται από αυτήν για την πρόσβαση σ' αυτά τα στοιχεία. Θα έθετε υπό αμφισβήτηση την πρακτική αποτελεσματικότητα του διέποντος την πρόσβαση στα έγγραφα δικαίου, το οποίο, ως το υπενθυμίσω, σκοπεί στην παροχή σε κάθε πρόσωπο του δικαιώματος προσβάσεως σε κάθε πληροφοριακό στοιχείο που δεν καλύπτεται από εξαίρεση, χωρίς το εν λόγω πρόσωπο να χρειάζεται να αποδεικνύει την ύπαρξη συμφέροντος γι' αυτήν την πρόσβαση.

76. Περαιώνοντας αυτή την ανάλυση, νομίζω ότι είναι σημαντικό να υπογραμμίσω ότι στον κανονισμό 1049/2001 δεν περιελήφθη η νομολογιακώς διαμορφωθείσα εξαίρεση από την υποχρέωση παροχής μερικής προσβάσεως που συνδέεται με υπερβολικό φόρτο εργασίας. Χωρίς να λάβω θέση επί του ζητήματος κατά πόσον αυτή η νομολογιακώς διαμορφωθείσα εξαίρεση μπορεί να έχει εφαρμογή στο πλαίσιο του εν λόγω κανονισμού, το στοιχείο αυτό, υπό το φως της καθιερώσεως του δικαιώματος προσβάσεως στο πλαίσιο του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου με το άρθρο 255 ΕΚ και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που υπογράφηκε στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000³⁶, με τα άρθρα 41 και 42, επιβεβαιώνει, κατ' εμέ, την πολύ στενή ερμηνεία της οποίας πρέπει να τύχει η εν λόγω εξαίρεση στο πλαίσιο των αποφάσεων 93/731 και 94/90.

35 — Δεδομένου ότι η διοίκηση υποχρεούται να προσδιορίζει για κάθε έγγραφο που περιέχει απόρρητα στοιχεία ποια είναι τα χωρία που πράγματι καλύπτονται από την εν λόγω εξαίρεση, η απόκριση αυτών των στοιχείων δεν θα πρέπει, κατά πάσα λογική, να επιφέρει υπερβολικό φόρτο εργασίας.

36 — ΕΕ 2000, C 364, σ. 1.

77. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, θεωρώ ότι το Πρωτοδικείο έκανε επίσης εσφαλμένη εφαρμογή του διέποντος τη μερική πρόσβαση δικαίου, κρίνοντας ότι η πρόσβαση αυτή δεν ήταν δυνατή εν προκειμένω, διότι τα μέρη στα οποία θα μπορούσε να παρασχεθεί πρόσβαση περιείχαν τόσο λίγες πληροφορίες ώστε στερούνταν οποιασδήποτε χρησιμότητας για τον αναιρεσείοντα και ότι, γενικώς, τα εν λόγω έγγραφα δεν περιέχουν μέρη που μπορούν ευχερώς να αποσπασθούν.

επί της προσφυγής. Πράγματι, είναι βέβαιο ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο, κατά την έκδοση των προσβαλλόμενων αποφάσεων, δεν εξέτασαν αν θα μπορούσε να παρασχεθεί μερική πρόσβαση στα επίμαχα έγγραφα, διότι θεωρούσαν ότι το διέπον την πρόσβαση στα έγγραφα δίκαιο δεν τους επέβαλλε μια τέτοια υποχρέωση.

80. Δεδομένου ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις πάσχουν πλάνη περί το δίκαιο, προτείνω στο Δικαστήριο να τις ακυρώσει.

78. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, χωρίς να χρειάζεται να εξετάσει τους λοιπούς λόγους που προβάλλει ο αναιρεσείων.

V — Επί των δικαστικών εξόδων

2) Επί των συνεπειών της αιτήσεως αναιρέσεως

81. Κατά το άρθρο 122, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο τη διαφορά, αποφαίνεται και επί των δικαστικών εξόδων.

79. Κατά το άρθρο 54 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, αν η αναίρεση κριθεί βάσιμη και το Δικαστήριο αναιρέσει την απόφαση του Πρωτοδικείου, μπορεί το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση. Αν το Δικαστήριο αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, όπως του προτείνω, φρονώ ότι είναι σε θέση να αποφανθεί κατ' ουσίαν

82. Προτείνω στο Δικαστήριο να καταδικάσει τα όργανα στα έξοδά τους, καθώς και στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο αναιρεσείων στο πλαίσιο τόσο της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου όσο και του Πρωτοδικείου.

VI — Πρόταση

83. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο:

- 1) να αναιρέσει την απόφαση του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 12ης Ιουλίου 2001, Mattila κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (T-204/99),
- 2) να ακυρώσει τις αποφάσεις της Επιτροπής και του Συμβουλίου, αντιστοίχως της 5ης και της 12ης Ιουλίου 1999, με τις οποίες δεν επιτράπηκε στον ανααιρεσείοντα η πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα,
- 3) να καταδικάσει το Συμβούλιο και την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα των δύο βαθμών δικαιοδοσίας.